

בבית המשפט העליון בירושלים

רע"א 3863/15 - ב'

רע"א 4607/15

רע"א 4622/15

לפני: כבוד הרשמת דנה כהן-לקח

מבקשת העיון: קרן טולפ קפיטל

המבקשים ברע"א 3863/15
וברע"א 4622/15 והמשיבים
ברע"א 4607/15:
1. לוי יצחק רחמני
2. נגה רחמני
3. יעקב דרזי
4. משה תורגמן
5. שלמה גרופמן
6. דינה האן
7. איילון אחזקות בע"מ

נ ג ד

המשיבים ברע"א 3863/15
וברע"א 4622/15 והמבקשים
ברע"א 4607/15:
1. Liberty Mutual Insurance Europe Limited.
2. Navigators Underwriting Agency Limited
3. פורמלי Navigators Insurance Company

בקשה לעיין בתיק בית המשפט

החלטה

זו היא בקשה לעיון בשלושת ההליכים שבכותרת על-ידי מי שאינו בעל-דין בהם. הבקשה הועברה לטיפול בימים 22.2.2016, והכרעה זו ניתנת לאחר שעיינתי בבקשה, בתגובות לה ובחומר שמצוי בתיקי בית-המשפט.

ההליכים שבכותרת

1. ההליכים שבכותרת הנם שלוש בקשות רשות ערעור שנדונו במאוחד. שלוש בקשות רשות הערעור הוגשו כנגד החלטות שונות שהתקבלו במסגרת הליך המוסף להתנהל בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (כב' השופט מ' יפרח), שעניינו בשאלת החבות הביטוחית של המשיבות ברע"א 3863/15 (שהנן חברות ביטוח)

כלפי המבקשים 1-6 באותו הליך (שהנם בעלי שליטה ודירקטורים במבקשת 7 - חברת איילון אחזקות בע"מ), בעקבות כך שהאחרונים (שהיו מבוטחים בביטוח מנהלים ונושאי משרה אצל הראשונות) חתמו על הסכם פשרה במסגרת תביעה נגזרת שהוגשה כנגדם, ובהתאם לאותו הסכם נדרשו לתשלום כספים בסכומים משמעותיים. ביום 9.11.2015 נתן בית-משפט זה (כב' השופטים דנציגר, זילברטל וסולברג) פסק-דין שהכריע בשלוש בקשות רשות הערעור, לאחר שניתנה בהן רשות ערעור. בקשת העיון שלפניי, נסובה על מכלול החומר המצוי בתיקי בית-המשפט בהליכים אלה.

הרקע להגשתה של בקשת העיון, הבקשה והתגובות לה

2. מגישתה של בקשת העיון שלפניי (להלן: קרן טוליפ), הינה בעלת מניות בחברת איילון אחזקות בע"מ (שהיא המבקשת 7 ברע"א 3863/15; להלן: איילון אחזקות). בתחילת שנת 2015 הגישה קרן טוליפ למחלקה הכלכלית בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (כב' השופטת ר' רונן) בקשה לאישור תביעה נגזרת, שהטענות במסגרתה מופנות כנגד מרבית המבקשים ברע"א 3863/15 וכנגד גורמים נוספים, שכולם בעלי שליטה ודירקטורים באיילון אחזקות ו/או בחברת הבת שבבעלותה (איילון ביטוח). טענות קרן טוליפ בתמצית הן כי בחברת איילון אחזקות בוצעו עסקאות תוך הפרה של החובה לנהוג בהגינות ובסבירות, תוך רשלנות והפרת חובות חקוקות, ובהעדר אישורים כנדרש בחוק. בין היתר, טוענת קרן טוליפ כי נמשכו מאיילון אחזקות סכומי כסף גדולים באמצעות העברת "עמלות ביטוח" לחברות ביטוח פרטיות שבבעלות בעל שליטה באיילון אחזקות, תוך ריקון קופתה של החברה. למען שלמות התמונה, יצוין כי במסגרת הדיונים בבית-המשפט המחוזי בבקשתה של קרן טוליפ לאישור התביעה הנגזרת, הוגשו בקשות הדדיות לגילוי מסמכים. בית-המשפט המחוזי (כב' השופטת ר' רונן) דן בבקשות אלה ונתן בהן החלטה ביום 8.10.2015. ההתדיינות בעניין זה מוסיפה להתנהל לפני בית-המשפט המחוזי.

3. בבקשה שלפניי עותרת קרן טוליפ לכך שיינתן לה היתר לעיין ולהעתיק את מכלול החומר המצוי בשלושת ההליכים שבכותרת (לרבות כתבי הטענות, האסמכתאות ותיקי המוצגים שהוגשו במסגרתם), והכל לצורך שימוש בהם במסגרת בקשתה של קרן טוליפ לאישור התביעה הנגזרת בבית-המשפט המחוזי. בבקשה צוין כי מקריאת פסק-הדין שניתן בשלושת ההליכים שבכותרת (שהנו פסק-דין שפורסם ברבים) וכן ממידע נוסף שהגיע לקרן טוליפ (לא פורט טיבו), סבורה קרן טוליפ כי בחומר המצוי בתיקים שבכותרת, קיים מידע שיש בו כדי לתמוך בנימוקיה של קרן

טוליפ לאישור התביעה הנגזרת שהגישה, לרבות טענות בדבר ביצוע עסקאות שלא כדין על-ידי מי מהמבקשים ברע"א 3863/15. בין היתר, נטען כי החומר בהליכים שבכותרת עשוי לשפוך אור על מה שהתרחש באיילון אחזקות ועל אופן התנהלות בעלי שליטה ודירקטורים בחברה בתקופה הרלוונטית.

4. שלוש חברות הביטוח (שהן המשיבות ברע"א 3863/15) הודיעו כי אין להן התנגדות לעיון המבוקש.

5. מנגד, המבקשים ברע"א 3863/15 (שהנם כאמור בעלי שליטה ודירקטורים באיילון אחזקות, וכנגדם מופנות טענותיה של קרן טוליפ בבקשתה לאישור תביעה נגזרת בבית-המשפט המחוזי), מתנגדים לבקשת העיון שלפניי. בתגובה מטעמם צוין כי במסגרת הליך הבקשה לאישור תביעה נגזרת בבית-המשפט המחוזי, הם העלו טענות כנגד תום לבה של קרן טוליפ ובאי-כוחה בהגשת הבקשה לאישור התביעה הנגזרת. בהקשר זה, נטען כי מן הראוי להמתין לכך שבית-המשפט המחוזי יכריע תחילה בטענות אלה, ורק לאחר מכן תינתן החלטה בבקשת העיון שהגישה קרן טוליפ. לטענת המתנגדים לבקשת העיון, קיים חשש שהעיון המבוקש בהליכים שבכותרת, נועד לפגוע באינטרסים של איילון החזקות. בנוסף, נטען כי קרן טוליפ קשורה במישרין או בעקיפין לחברת ביטוח אחרת שמתחרה בחברת איילון, וכי "גם האינטרס הציבורי דורש שלא לאפשר לחברת ביטוח לפשפש במסמכי המסחריים של חברת ביטוח מתחרה (בין במישרין; ובין בעקיפין- באמצעות השקעה בקרן פרטית דוגמת קרן טוליפ)" - כך לשון התגובה.

המסגרת הנורמטיבית

6. בקשת העיון שלפניי נוגעת לזכות העיון בתיקי בית משפט של מי שאינו בעל דין בהליכים. המסגרת הנורמטיבית לבחינת הבקשה האמורה מצויה בתקנה 4 לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקי בית משפט), התשס"ג-2003 (להלן: התקנות). תקנה 4(א) לתקנות קובעת כי: "כל אדם רשאי לבקש מבית המשפט לעיין בתיק בית המשפט ובלבד שהעיון בו אינו אסור על-פי דין". תקנה 4(ג) קובעת כי על בקשת העיון להיות מנומקת. בפסיקתו של בית-המשפט העליון כבר נקבע כי נוכח מעמדם וחשיבותם של עקרון פומביות הדיון ושל זכות הציבור לדעת, מדובר בדרישה להנמקה קצרה ותמציתית, שכן נטל השכנוע הוא על המתנגד לעיון (ראו: בג"צ 5917/97 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר המשפטים (8.10.2009), פסקאות 25, 27). תקנה 4(ד) לתקנות מפרטת את השיקולים שעל בית המשפט

לשקול בהקשר הנדון, וקובעת כי: "בבואו לשקול בקשת עיון, ייתן בית המשפט את דעתו, בין השאר, לעניינו בתיק של המבקש, לעניינם של בעלי הדין ושל מי שעלול להיפגע כתוצאה מהעיון, וכן לסבירות הקצאת המשאבים הנדרשת לשם היענות לבקשה". היקפו של העיון מוסדר בתקנה 4(ו) לתקנות הקובעת כך: "החליט בית המשפט להתיר את העיון, רשאי הוא לקבוע בהחלטתו כל תנאי או הסדר הדרושים כדי לאזן בין הצורך בעיון לבין הפגיעה אשר עלולה להיגרם לבעלי הדין או לצד שלישי בשל העיון, לרבות השמטת פרטים, הגבלת מספר המעיינים ונקיטת אמצעים למניעת זיהוים של בעלי דין או אנשים אחרים; בית המשפט רשאי להגביל את היקף העיון ולהתנותו בתנאים, אם ראה כי הקצאת המשאבים הנדרשת מחייבת זאת".

כבר נקבע בפסיקתו של בית-משפט העליון כי התקנות מתוות מסלול תלת-שלבי לבחינה של בקשה לעיון (ראו: ע"א 8849/01 סבוב נ' 19-גל חברה לשווק בע"מ, פ"ד נט(5) 385): בשלב הראשון נבחנת השאלה האם יש איסור בדין לעיון בחומר המבוקש. ככל שהתשובה לשאלה זו היא בשלילה, נבחנת בשלב השני השאלה האם העיון מוצדק. במסגרת שלב הבחינה השני, נקודת המוצא היא שלכל אדם זכות עיון נוכח עיקרון פומביות הדיון. לפיכך, הנטל הוא על בעל הדין המתנגד לעיון לשכנע כי אין להתירו בהתקיים טעם כבד-משקל המונע את העיון. עם זאת, כמו כל זכות, גם זכות העיון אינה מוחלטת ולעתים יש מקום להגבילה בשל אינטרסים נוגדים. בין האינטרסים העשויים להצדיק מניעת עיון מצויה הזכות לפרטיות של בעלי הדין, הגנה על סודות מסחריים ועוד. ההכרעה בשאלת העיון מבוססת על איזון בין האינטרסים והזכויות של כל הנוגעים בדבר – מבקש העיון, בעלי הדין, והאינטרס הציבורי. בשלב השלישי, ובהנחה שיש הצדקה עקרונית לאפשר את העיון, נבחנת השאלה כיצד ניתן להגשים את מטרת העיון תוך פגיעה מידתית ככל האפשר בזכויות ובאינטרסים הנוגדים. במסגרת זו נבחנת האפשרות להגביל את היקף העיון או להתנותו בתנאים, בשים לב בין היתר לסבירות הקצאת המשאבים של בית המשפט.

מן הכלל אל הפרט

7. אין חולק כי שלוש בקשות רשות הערעור שבכותרת, אינן חוסות תחת צו איסור פרסום כלשהו. זאת ועוד; פסק-הדין שניתן בהליכים שבכותרת פורסם ברבים וניתן לאיתור בקלות במאגרים המשפטיים. אין טענה כי קיים איסור שבדין לעיון בחומר המבוקש. בהתחשב בכל אלה, נקודת המוצא הנה כי יש לאפשר את העיון, ובלבד שבפני המבקשת יש נימוק המניח את הדעת לכך, ולא הוצגו אינטרסים נוגדים שבכוחם לגבור על זכות העיון.

קרן טוליפ הצביעה על אינטרס לגיטימי לשמו היא מבקשת לעיין בתיקים, שכן לטענתה המידע המצוי בהליכים שבכותרת נדרש לה לצורך הליך אחר תלוי ועומד, אותו היא מנהלת כנגד המבקשים ברע"א 3863/15. בכך עמדה קרן טוליפ בדרישת ההנמקה הקלה יחסית, המוטלת עליה כמבקשת עיון.

הנטל הוא, אפוא, על המבקשים ברע"א 3863/15 המתנגדים לבקשה, לשכנע כי מתקיים טעם כבד-משקל המצדיק את מניעת העיון. ככלל, הצורך להגן על סוד מסחרי או על מידע עסקי רגיש, עשוי להצדיק בנסיבות מתאימות מניעת עיון, בפרט כאשר מבקש העיון הוא מתחרה עסקי (ראו למשל: רע"א 5349/13 דומיקאר בע"מ נ' שלמה תחבורה (2007) בע"מ (29.8.2013), פסקה 10). עם זאת, גם בהקשר זה יודגש כי על המתנגד לעיון בתיק בית-משפט להציג נתונים קונקרטיים לפגיעה העלולה להיגרם עקב העיון המבוקש, ואין די באמירות כלליות בעלמא.

הטעמים שהציגו המבקשים ברע"א 3863/15 להתנגדותם הגורפת לעיון המבוקש מעוררים קושי. נכון הדבר כי במסגרת ההליך המתנהל בבית-המשפט המחוזי בבקשתה של קרן טוליפ לאישור תביעה נגזרת, על בית-המשפט הדין בעניין להשתכנע תחילה כי קרן טוליפ אינה פועלת בחוסר תום-לב, כנדרש בסעיף 198(א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999. כב' השופטת ר' רונן עמדה על כך בהחלטתה מיום 8.10.2015 שצורפה לתגובת המבקשים ברע"א 3863/15, ואף קבעה אמות-מידה אפשריות לבחינתה של שאלה זו, והכריעה לאורן בבקשות ההדדיות לגילוי מסמכים שהיו לפניו. עם זאת, אינני סבורה כי יש הכרח להמתין להכרעת בית-המשפט המחוזי בסוגית תום-הלב של קרן טוליפ לצורך ההליך שם, על-מנת לברר את בקשת העיון שלפניי, וזאת בשים לב למתכונת בה הוגשה תגובת המתנגדים לבקשת העיון כמפורט להלן.

כידוע, דרישת תום-הלב מהווה דרישה מהותית לאישור תביעה נגזרת כאמור בסעיף 198(א) לחוק החברות. מנגד, ההליך שלפניי עניינו בבקשת עיון בתיקי בית-משפט, וכפי שפורט לעיל, נוכח עקרון פומביות הדיון, הנטל בהליך זה הוא על המתנגד לעיון לשכנע מדוע אין מקום להתירו. בחינת נימוקיהם הנוספים של המבקשים ברע"א 3863/15, המתנגדים לבקשת העיון שלפניי, מעלה כי הטעמים שהועלו בתגובתם, נושאים אופי כללי ועמום. כאמור, נטען כי קרן טוליפ קשורה במישרין או בעקיפין לחברת ביטוח אחרת שהנה מתחרה בחברת איילון, ולפיכך לא ראוי לאפשר לקרן טוליפ "לפשפש במסמכי המסחריים" של איילון. דא עקא,

הטענה הועלתה באופן גורף, בלא להתייחס למסמכים ספציפיים בתיקי בית-המשפט, שעשויים לחייב מלאכת איזון בין פומביות הדיון לבין אינטרסים נוגדים אחרים. כפי שנפסק לא אחת: "טענה כללית בדבר סודות מסחריים...אין בה כדי לעמוד בנטל הנדרש ממי שמבקש למנוע את זכות העיון בהליך שהוא במהותו הליך פומבי" (ראו: רע"א 012 9167/10 סמ"ל טלקום בע"מ נ' Mandap (12.5.2014) והאסמכתאות המובאות שם). כך בוודאי, כאשר התנגדותם של המבקשים ברע"א 3863/15 חלה על כלל המסמכים בתיקי בית-המשפט שבכותרת, בהם נכללים כתבי-בי-דין ומסמכים שלכאורה אין כל מניעה למוסרם לעיון, בפרט בהתחשב בכך שפסק-הדין פורסם ברבים, וכן בהתחשב בכך שחלק מהנספחים שהוגשו בתיקים מהווים אף הם החלטות שיפוטיות שפורמו ברבים.

8. הנה כי כן, אני בדעה כי אין מקום לקבל את התנגדותם הכללית והגורפת של המבקשים ברע"א 3863/15 לעיון המבוקש. יחד עם זאת, מאחר שנטען (באופן עמום ובלתי ממוקד) כי קיימת אפשרות לפגיעה באינטרסים מוגנים של המבקשים ברע"א 3863/15 אם יתאפשר העיון, אני רואה לאפשר למתנגדים לבקשת העיון להשלים את תגובתם בהתייחס למסמכים ספציפיים בתיקי בית-המשפט. הזהירות בעניין זה נובעת הן מעצם הטענה לפגיעה באינטרסים מוגנים, והן מכך שסוגית תום-ליבה של קרן טוליפ בעתירתה לאישור תביעה נגזרת כנגד המבקשים ברע"א 3863/15, טרם הוכרעה בבית-המשפט המחוזי, לרבות טענות שונות לניגוד עניינים שהועלו באותו הליך כנגד קרן טוליפ או גורמים הקשורים אליה, ושאלת זיקתם לחברת ביטוח מתחרה באיילון (כך, בלא שאביע כל עמדה בנוגע לשאלות אלה, המתבררות לפני בית-המשפט המחוזי ונתונות להחלטתו).

אשר על כן, אני רואה לאפשר למבקשים ברע"א 3863/15 המתנגדים לעיון, להגיש תגובה משלימה מנומקת מטעמים, שתכלול הפנייה לנתונים ו/או למסמכים קונקרטיים בתוך תיקי בית-המשפט בהליכים שבכותרת, אשר לשיטתם אין להעביר לעיונה של קרן טוליפ מחמת אינטרס מוגן כגון סודות מסחריים (זאת, תוך מתן תשומת הלב לעובדה שההליכים התנהלו בדלתיים פתוחות ופסק-הדין על מכלול הפרטים המובאים בו, פורסם ברבים). התגובה המשלימה של המבקשים ברע"א 3863/15 המתנגדים לעיון, תוגש עד יום 13.3.2016.

המזכירות תמציא החלטה זו בהקדם לב"כ הצדדים באמצעות הפקסימיליה, וכן תוודא טלפונית קבלת החלטה זו עם ב"כ המבקשים ברע"א 3863/15, תוך רישום

מתאים בתיק.

ניתנה היום, י"ט באדר א' התשע"ו (28.2.2016).

דנה כהן-לקח, שופטת

ר ש מ ת

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 15038630_F07.doc טו
מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il